

ΕΥΧΕΣ (1)

Αρχὴν θρακικῆς
καταταγμένης
ἐπιτομῆς
τ. Ε' 1938-9
σ. 97. 104

1. **Σὲ παιδιά.**—Καλὴ φώτιση.—Καλοφωτισμένο νᾶναι
Φιλοῦσε τὸ κορίτσι τὸ χέρι τοῦ πατέρα ἢ τῆς μητέρας ἢ τοῦ μεγαλύτε-
ρου, αὐτὸς σήκωνε τὸ χέρι ἀψηλὰ κ' ἔλεγε :—“Ὡς ἐπάνω κοπέλλα.—Καὶ
γιαγιά.” Ἄν ἦταν ἀγόρι: “Ὡς ἐπάνω παλλικάρη.—Κι' ἀνεγνώστης(2).—Καὶ
παπποῦς.

“Ὅταν ἡ μητέρα, γιὰ μιὰ μεγαλύτερη, χτένιζε τῆς κόρης τὰ μαλλιά κ'
ἔπλεκε τὶς πλεξοῦδες, τὶς τραβοῦσε σιγὰ πρὸς τὰ κάτω κ' ἔλεγε :—“Ὡς τὸν
οὐρανὸ ἢ κόρη κι' ὡς τὶς κοῦτσες (3) τὰ μαλλιά. Γιὰ νὰ μακραῖνε.

2. **Σὲ νέο.**—Νὰ χαρῆς τὰ νιάτα σ'.—Καλὴ τύχη.—Νὰ σὲ δγιῶ μὲ τὸ
ταῖρι σ'.

3. **Σὲ νέα.**—“Ἡ Παναγιὰ κι' ὁ Χριστὸς γὰ σὲ καλομοιράν”.—Καλὴ τύ-
χη.—Νὰ σὲ δγιῶ μὲ τὸ στέφανο.—Χρὸς στέφανο νὰ βάλς.—Νὰ σὲ δγιῶ
μὲ τὸ ταῖρι σ'.—Κ' ἔνα καλὸ σύντροφον.—Νὰ χαρῆς τὰ νιάτα σ'.—“Ὅ,τι ἐπι-
θυμεῖς.—“Ὅ,τι ποθεῖς νὰ σὲ δίν' ὁ Κύριος.—Τὶς κουκουβάγιας (4) τὴν τύχη
νᾶς.—“Ὅ,τι πολυπλοκοῦσα μόν' καλομοιραῖαν.

4. **Σὲ παντρεμένη ἢ παντρεμένη.**—Νὰ χαρῆς τὸ στέφανο σ'.—Νὰ
σαι(5) καλά.—Νὰ χαρῆς τὴ φανιλιά σου.—Νὰ σὲ ζῆσ' τὸ στέφανο.

5. **Σ' ἀντρώγυνο ποὺ εἶχαν παιδιά.**—Νὰ σὰς ζῆσανε.—Νὰ ζῆσανε ὅλου
τοῦ κόσμου κι' ὕστερα τὰ παιδιὰ μ'.—Νὰ τὰ χαιρέστε.—“Ὁ θεὸς νὰ σὰς
χαρίσ' τὰ τέκνα σας.—Εὐχαριστῶ τοῦ θεοῦ εἶναι.—Γερά νὰ εἶναι.—Πανα-
γία καὶ Χριστὲ μ', ὅλου τοῦ κόσμου γερά νᾶναι καὶ δεύτερα τὰ δικά μ'.—
Νὰ δγιῆς ἐγγόνια καὶ δισέγγονα. **Σ' ἀντρώγυνο ἄτεκνο.**—Θεὸς νὰ σὲ χα-
ρίσ' ἕνα τέκνο στὴν ἀγκαλιά.—Νὰ σὲ δγιῶ μ' ἕνα χρυσὸ γιό.—Νὰ σὲ δγιῶ
μὲ μιὰ χρυσὴ κόρη.

6. **Σὲ χηριό.**—Καλὴ ὑπομονή.—“Ὁ Θεὸς νὰ σὲ βολέψ' καὶ καλὴ τύχ'.—
Τὶ νὰ κάνς, ἔγινε τὸ κακό, δὲ γυρνᾶει πίσ'.

1) Οἱ εὐχὲς εἶναι ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴν Θράκη, ἐπαρχία Σηλυβρίας, καταταγμέ-
νες δὲ κατὰ τὸ διάγραμμα τοῦ καθηγητοῦ Στίλπωνος Κυριακίδου. Ἑλληνικὴ Λαογρα-
φία. Μῆρος Α' σελ. 111—5.

2) Ὁ Δεσπότης χειροθετοῦσε τὸ παιδί στὴν ἐκκλησία καὶ τὸ ἔκαμνε ἀναγνώ-
στη. Ἡ μητέρα του ἔστελνε δῶρο στὸ δεσπότη πουκάμισο μεταξωτὸ φανέμο στὸν
ἀργαλειό. Ὁ ἀναγνώστης καλοναρχοῦσε καὶ διάβαζε τὸν Ἀπόστολο στὴν ἐκκλησία.

3) Τοὺς ἀστραγάλους. Τὶς ἔλεγον καὶ κότσια.

4) Λέγαν πὼς ἡ κουκουβάγια εἶναι τόσο τυχερὴ, ποὺ πρὸς πηγαίν' ἕνα πουλὶ
καὶ πέφτει μέσα στὸ στόμα της.

5) Στὰ πῖο περασμένα χρόνια ἀντὶ εὐχαριστῶ ἔλεγον :— Νὰ 'σαι καλά.

7. **Σὲ γέροντος.**—Καλὰ ὑστερνά.—Καλὰ γεράματα.—Καλὴ ψυχὴ.—Νὰ δγῆς δισέγγονα καὶ τρισέγγονα.—Νὰ τῶρον καὶ τὰ παιδιὰ σ' καὶ τ' ἀγγόνια σ' καὶ τὰ δισάγγονα σ' καὶ τὰ τρισάγγονα.—'Ο Θεὸς νὰ σὲ χαρίσ' τὰ παιδιὰ σ', πίσω σ' νὰ τ' ἀφίσης.—Νὰ σὲ ζῆσνε τὰ παιδιὰ σ', πίσω νὰ τ' ἀφίσης, μιὰ φοῦχτα χῶμα νὰ σὲ χῦσνε στὰ μάτια σ'.

8. **Γέρον σὲ νέο.**—Τὰ χρόνια μ' νὰ κάνς.—Πίσω μ' νὰ σ' ἀφίσω. Νὰ ζήσης.—Νὰ ζήσης νὰ γεράσης.—Νὰ ζήσης νὰ γεράσης καὶ νὰ μὴν ἀναστενάξης.

9. **Στις ἀρραβῶνες.** α' **Στοὺς ἀρραβωνιασμένους.**—Τὰ συγχαρήκια μας.—Εὐχαριστῶ.—'Ὁρες καλές.—'Η εὐχὴ σας.—'Ὁρε καλές καὶ εὐλογημένες.—Τέλη ἀγαθὰ.—Καλὰ τέλη.—Καλὰ τέλεια.—Τέλεια ἀγαθὰ καὶ καλὴ ἀγάπ'.—Καλορίζικα.—Καὶ στίς χαρές σας.—Καὶ τοῦ χρόνου σπῖτι σας.

β' **Στοὺς γονεῖς τους.**—Νὰ τοὺς χαίρεστε.—Εὐχαριστῶ καὶ σ' ἀρχοντόπουλά σας⁽¹⁾. Τὰ συγχαρήκια μας.—Νὰ σὰς ζῆσνε.—Καλὰ στέφανα.—Νὰ φιλήσετε τὰ στέφανα.—Καὶ στὰ πεδέλοιπα⁽²⁾.

10. **Στὴ χαρά.** α' **Στοὺς νύμφιους.**—Νὰ ζῆστε στερωμέν'.—Εὐχαριστοῦμε.—Τὰ συγχαρήκια μας.—Εὐτυχισμέν νὰ ζῆστε.—Εὐτυχισμέν' καὶ καλόκαρδοι.—Νὰ ζοῦτε.—Νὰ ζοῦτε καὶ νὰ χαίρεστε.—Καλὴ ὁμόνοια.—Καλὴ ἀγάπ' νάχτε.—'Αγάπ' καὶ ὁμόνοια καὶ ἄλλο ἀγάπ' κι' ὁ Χριστός.—Νὰ ζῆστε νὰ γελάστε καὶ καρδιὰ νὰ μὴ χυλάτε.
β' **Στὸν κουμπάρο.**—Νὰ ζοῦνε νὰ τοὺς χαίρεστε.—'Ὅπως ἔβαλε τὸ στεφάνι⁽³⁾ (ἢ τὸ κλῆμα) νὰ βάλης καὶ τὸ λάδι⁽⁴⁾.—Καὶ στὸ κεφαλάκι σ'. ('Αν ὁ κουμπάρος ἦτανε λεύτερος).

γ' **Στοὺς γονεῖς.**—Γεροὶ νὰ εἶστε νὰ τοὺς χαίρεστε.—Νὰ ζοῦνε νὰ τοὺς χαίρεστε.—Τὰ συγχαρήκια μας.—Καὶ στὰ πεδέλοιπα.—Εὐχαριστῶ καὶ σ' ἀρχοντόπουλά σας.

δ' **Στοὺς καλεσμένους ἀναλόγως τῆς ἡλικίας. Στοὺς λεύτερους.**—Καὶ στὸ κεφαλάκι σ'.—Καὶ στὰ δικά σ'.—Νὰ σὲ κολλήσ'.—Καὶ γαμπρός.—Καὶ νύφη.—Στις ἀρραβῶνές σας.

ε' **Στοὺς ἡλικιωμένους ἂν εἶχαν παιδιὰ λεύτερα.**—Καὶ στοῦ γιου σ' ν' ἀξιωθῆς.—Νά σαι καλά.—Καὶ στῆς θυγατέρας.

στ' **Σὲ κείνους ποὺ εἶχαν ἀδελφὸ ἢ ἀδελφὴ λεύτερη.**—Καὶ στῆς ἀδελφῆς μὲ τὸ καλό.

11. **Στὴ βαρούμενη.**—Καλὴ λευτεριά.—Καλὴ γέννα.—'Η ὥρα ἢ καλὴ.—Μ' ἓνα χρυσὸ γιό.—Εὐχαριστῶ, ὅ,τι δός' ὁ Θεός.—Μὲ μιὰ χρυσοῦ κόρ'.—'Ας πέσ' μὲ τὸ καλὸ πὸ πᾶνι μ', ἄς εἶναι καὶ γιός.

1) 'Αν αὐτὸς ποὺ εὐκιοῦντανε εἶχε παιδιὰ.

2) Στὰ λοιπά, ἂν εἶχαν κι' ἄλλα παιδιὰ λεύτερα.

3) Τὸ στεφάνι τοῦ γάμου ἄλλοτε τὸ ἔκαμναν ἀπὸ κληματοῖδα.

4) Νὰ βαφτίσης καὶ τὸ παιδί.

α' *Στὴν ἐτοιμόγεννη πὺν κοιλοπόναε*.— Στὶς Καστανιές, ὅταν ἔμπαινες στὴ κάμαρα τῆς ἐτοιμόγεννης, ἔρριχνες τὴν ποδιά σ' πάνω της, τὴν ἔδινες λίγο νερὸ καὶ τὴν εὐκιοῦσουν. — Καλὴ λευτεριά, ἦτο' ἕνα κακὶ λάδι, νὰ γλυστρήσ' τὸ παιδί σὰν τὸ λάδι.

β' *Στὴ λεχοῦσα*.— Νὰ σὲ ζήσει. — Καλορίζικο. — Νὰ ναι τυχερό. — Νὰ τὸ δγῆς ὅπως πεθυμεῖς. — Καλὰ σαράντα μὲ τὸν κόρφο τοῦ γεμάτο(!).

γ' *Στὴ μαμή*.— Γεῖα στὰ χέρια σ' κερά μαμή. — Νὰ σαι καλά. — Πάντ' ἄξια. — Γεῖα νᾶχς.

12. **Στὸ σαραντισμό, στὴ μητέρα καὶ στὸ μωρό.** Ἡ μητέρα πρώτη φορὰ ἀπὸ τὴ μέρα πὺν γεννοῦσε ἔβγαινε ὕστερα ἀπὸ σαράντα μέρες γιὰ νὰ πάρει σαραντισμό. Τὴν ὥρα τοῦ ἑσπερινοῦ ἢ μαμὴ βαστώντας τὸ μωρὸ ντυλιγμένο σ' ἕνα μεταξοτὸ παπλωματάκι ἢ ἀπὸ λαχουράκι, συνήθως κόκκινο μὲ τὴ μητέρα στὸ πλάγ' πήγαιναν στὴν ἐκκλησιά. Ὁ παπᾶς ἔδινε τὸν σαραντισμὸ στὴ μητέρα κ' ὕστερα πήγαιναν στὸ σπίτι τῆς μητέρας της ἢ στῆς πεθερᾶς της. Στὶς Καστανιές ἢ γιὰ γιὰ ἔτο' πὺν ἦτανε φασκιωμένο τὸ μωρὸ, ἔβαζε πάνω στὸ στηθάκι τ' ἕνα κομμάτι ψωμί κ' ἕνα κομμάτι νὰ τὸ φάγ' ἢ μάννα τ' νὰ κατεβᾶσ' γάλα, ὕστερα ἔπαινε λίγο ἀερούακι καὶ πισπίλαε γύρω στὰ μαλάκια τ' καὶ τὸ εὐχιοῦντανε: Νὰ σὺσταγε σὰν τὰ χιόνια, νὰ γέν' γιὰ γιὰ ἢ παποῦς ἂν ἦτανε ἀγοράκι. Στ' ἀγοράκι πισπίλαε ἀερούακι καὶ στὰ γενάκια τ'.

13. **Στὴ βάφμιση** α' *Στὸ γονεῖς*.— Πῶς ἔβαλε τὸ λάδι νὰ βάλῃς καὶ τὸ κλίμα. — Νὰ σὲ ζήσ'. — Πάντ' ἄξιος. — Νὰ τὰ χιτισῃς (τὰ βαφτιστικά). — Νὰ τὰ πληθαίνς.

β' *Στὸ βαφτισμιδ*.— Καλορίζικο. — Καλὸν χρο.

γ' *Στοὺς γονεῖς*.— Νὰ σᾶς ζήσ'. — Νὰ τὸ χιτισεστε. — Νὰ τὸ δῆτε κοπέλλα, γιὰ παλλικάρι, ἂν ἦτανε ἀγόρι.

14. **Στὴν ἀρρώστια.** α' *Στὸν ἄρρωστο*.— Γεῖα σὲ πρέπ', περαστικά — Γλήγορα νὰ γίνς καλά. — Εὐχαριστῶ, πρῶτα ὁ Θεός. — Σιδερένιος νὰ γίνς καὶ περαστικά. — Μακάρ' καλά νὰ γίνω. — Περστικά. — Ἀπὸ τὸ στόμα σου καὶ καὶ στοῦ Θεοῦ τὸ φτί. — Ἡ Παναγιά νὰ βάλ' τὴ σκέπ' της. — Μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ νὰ γίνς γλήγορα καλά.

β' *Στοὺς δικούς*.— Περστικά σας. Ὅλα γιὰ μᾶς εἶναι, μὲ τὸ τσουβάλι(?) ἔρχεται, μὲ τὸ βελόνι φεύγει.

15. **Στὸ θάνατο.** α' *Στοὺς συγγενεῖς*.— Ζωὴ σὲ λόγου σου. — Καλὴ ὑπομονή, ἄλλο κακὸ νὰ μὴ γδῆτε. — Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσ'. — Ὑπομονὴ νὰ κάντε.

β' *Γιὰ τὸν πεθαμένο*.— Θεὸς χωρέσ' τον. — Θεὸς χωρέσ' τον, ν' ἀγιάσνε τὰ κοκκαλάκια τ'. — Θεὸς χωρέσ' τον ν' ἀγιάσ' ὁ τάφος του. — Ἄγιο μῦρος στὰ κοκκαλάκια τ'. — Νὰ λυῶσνε τὰ κοκκαλάκια τ'. — Ν' ἀγιαστῆ ὁ τόπος πῶπεσε. — Ν' ἀγιαστῆ ὁ τάφος του. — Αἰώνια του ἢ μνήμη.

1) Νὰ ἔχη πολὺ γάλα καὶ νὰ βυζᾶξη τὸ παιδί.

2) Διὰ μιᾶς, μαζωμένη ἔρχεται ἢ ἀρρώστια καὶ σιγὰ σιγὰ φεύγει.

γ' *Γιὰ τὰ δοφρανά.*—Ἐπομονὴ παιδιά, ὁ Θεὸς δοφρανά κάνει, ἄμοιρα δὲν κάνει.

16. *Στὰ μνημόσυνα.*—Θεὸς χωρὲς³ τον, νὰ τῶβρη ἢ ψυχὴ τ'.

17. *Στὸ ταξίδι.* α' *Εὐχὲς σὲ κείνον ποὺ φεύγει.*—Καλὸ κατευόδιο.—Ἔωρα καλή.—Ἔωρα καλή κι' ὁ Θεὸς μαζί σου.—Ἔωρα καλή καὶ καλή ἐπάνοδο.—Καλὸ ταξίδι.—Καλὸ ταξίδι καὶ καλὴ ἀντάμωση.—Στὸ καλό.—Ἔχε γειὰ καὶ στὸ καλό.—Μὲ τὸ καλὸ νὰ πᾶς καὶ νᾶρτης.—Τῆ Θεοῦ τὸ δρόμο.—Ἡ Παναγία νὰ εἶναι μπροστά σ'—Ἡ Παναγία νὰ εἶναι μαζί σ', μὲ τὸ καλὸ νὰ γυρίσης.—Νὰ πᾶς μὲ τὴν Παναγία, νὰ γυρίσης μὲ τὸ Χριστό.—Νὰ πᾶς μὲ τὸ Χριστὸ νὰ γυρίσης μὲ τὴν Παναγία.

β' *Στοὺς δικούς τοῦ ξενητεμένου.*—Μὲ τὸ καλὸ νὰ τὸν γδῆτε.—Μὲ τὸ κακὸ νὰ σᾶς ἔρθ'—Μὲ τὸ καλὸ νὰ τὸν δεχτῆτε.

γ' *Ἐκεῖνος ποὺ φεύγει.*—Σᾶς ἀφίρνε γειά.—Μὲ τὸ καλὸ νὰ σᾶς βρῶ.—Καλὴ ἀντάμωση.

δ' *Στὸν ἐρχομὸ τοῦ ξενιτεμένου.*—Καλῶς ἦλθες.—Καλῶς σᾶς ἤραμε.

ε' *Στοὺς δικούς.*—Φῶς στὰ μάτια σ'—Εὐχαριστῶ.—Καλῶς τὸν δεχτήκατε.—Καλῶς σᾶς ἦλθε.

18. *Ὅταν γίνεται λόγος γιὰ τὸν ξενιτεμένο.*—Πῶς εἶναι ὥρα τ' καλὴ ὁ (1) —Καλὰ ἐνημοσιῶ.

19. *Τὴν παραμονὴ τῆς γιορτῆς.*—Κι' ἄφω με Δγεία.—Εὐχαριστῶ ἐπίσης.

20. *Στις μεγάλες γιορτιές.* Ἦσαν Βασιλείου ποὺ γύριζε ὁ χρόνος εὐχιοῦντανε:—Γειά μας καὶ καλὴ χρονιά.—Καλὸ αἶ Βασιλείου.—Καλὸ χρόνο.—Καλὴ χρονιά.—Εὐχαριστῶ ἐπίσης.—Καὶ τοῦ χρόνου.—Καὶ τοῦ χρόνου καλλίτερα.—Καὶ τοῦ χρόνου γεροὶ καὶ καλόκαρδοι.—Χρόνια πολλά.—Καλὰ Φῶτα.—Εὐχαριστῶ καὶ τοῦ χρόνου.—Καλὰ Χριστούγεννα.—Καὶ τοῦ χρόνου.—Καλὴ Ἀνάσταση.—Καλὸ Πάσχα.—Ἡ σημερινὴ ἡ χάρ' νὰ εἶναι μέσ' στὸ σπὶτ' σας.—Βοήθειά μας ὁ ἅγιος ποὺ εἶναι σήμερα.—Καλὲς ἀποκριές.—Καλὴ σαρακοστή.

21. *Ὅταν μεταλάβαιναν.* α' *Πρὶν μεταλάβουν.* Οἱ μικροὶ φιλοῦσαν τῶν μεγαλύτερων τὸ χέρι καὶ τὸν ἔλεγαν:—Νὰ μὲ χωρὲστε.—Θεὸς χωρὲς³.

β' *Ἀφοῦ μεταλάβαιναν.*—Βοήθειά σας.—Εὐχαριστῶ.—Εἰς ἔτη πολλά.—Καὶ τοῦ χρόνου.—Σωτηρία τῆς ψυχῆς σου καὶ τοῦ χρόνου. (2)

22. *Στὸ χαιρετισμό.* α' *Σὲ κείνον ποὺ εἶχε τὴν ὄνομασία τ'.*—Στις Καστανιές, ὅταν πῆγαιναν νὰ εὐχιστοῦνε τὸ νοικοκύρη ἢ ὅποιον γιόρταζε, τοὺς κερνούσανε κρασί. Τὸ ἔβαζαν σὲ ζωματένιο κανατάκι καὶ μ' ἓνα πο-

1) Τὸ ὄνομα τοῦ ξενητεμένου.

2) Στις Καστανιές ἀφοῦ κοινοῦσαν, βγαίνοντας ἐπιάναν τὸν σιδερένιο χαλκὰ τῆς πόρτας τῆς ἐκκλησίας γιὰ νὰ εἶναι γεροὶ καὶ σιδερένιοι σὰν τὸ σίδηρο.

τήρι ὄσοι καὶ νὰ ἦτανε τοὺς κέρναγαν. Πρὶν τὸ πιῶνε εὐχιοῦντανε :—Νὰ χαίρεσαι τ' ὄνομά σ'.— Νάσαι καλά.— Σ' ἔτη πολλά, νὰ χιλιάσης καὶ στὰ κατό.—Γειά μας, χαρά μας, πάντα ἀγάπ' νάχμε.—Χρόνια πολλά καὶ καλά. Γειά μας, χαρά μας, νὰ ζήσμε νὰ γεῶσμε καὶ καρδιὰ νὰ μὴ χαλᾶσμε.

β' *Στοὺς δικούς.*—Νὰ σὲ ζήσ' καὶ τοῦ χρόνου καλλίτερα.—Νὰ τὸν χαίρεσαι, σ' ἔτη πολλά.—Καὶ τοῦ χρόνου μὲ ὑγεία, πάντα καλόκαρδοι.

23. *Στὸ φίλημα.* α' *Στὸ τραπέζι.* Ὅταν προσκαλοῦσαν στὸ Φανάρι στὸ φαγί, ὁ μουσαφίρης ἔρριχνε λίγο κρασί στὸ πιάτο τ' κ' εὐχιοῦντανε τὸν νοικοκύρη :—Γειά μας καὶ χαρά μας, νὰ ζοῦμε πάντα μὲ ἀγάπη, πάντα χαρούμενοι.—Μετὰ χαρᾶς, νὰ ᾽σαι πάντα καλά. Κ' ὕστερα ἔπινε.

Ἐπινε κι' ὁ νοικοκύρης κρασί εἰς ὑγείαν τοῦ μουσαφίρη καὶ εὐχιοῦντανε :—Καλῶς ἦλθατε, σὲ γειά μας.—Καλῶς σᾶς ἤθεραμε.—Μὲ τῆς ὑγείας σας.

β' Ὅταν σκώγουνταν ἀπὸ τὸ τραπέζι. Ὁ μουσαφίρης ἔλεγε :—Γὼ ἔφαγα καὶ τὰ ξίκεψα κι' ὁ Θεὸς κ' ἡ Παναγία νὰ τὰ πληθαίν'.—Εὐχαριστῶ σας.—Ἐφαγα γὼ κι' ὁ Χριστὸς κι' ἡ(1) . . . θὰ τὸ σηκῶς'. Εὐχαριστῶ σας.

24. Ὅταν ἔβλεπαν ἕναν ποὺ ἔτραγε ἢ ἔπινε.—Μὲ τῆς ὑγείας σας, καλὴ ὄρεξη.

25. *Στὰ γεννέθλια.*—Καὶ τοῦ χρόνου.—Χρόνια πολλά.—Εἰς ἔτη πολλά.

Στῆ Σηλυβριά οἱ μεγαλύτεροι τραβοῦσαν χεῖρесеκὰ τὸ φῆ τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ εὐχιοῦνταν :—Καὶ τοῦ χρόνου.

Στὶς Καστανιὲς κείνος ποὺ εἶχε τὰ γεννέθλια τ' ἔπιανε σίδερο γιὰ νὰ γίνε σιδερένιος.

26. Ὅταν πρόσφερναν ἕνα τι τῆς ἐποχῆς γλύκισμα ἢ ὀπωρικό.—Εὐχαριστῶ καὶ τοῦ χρόνου ἀπὸ τὸ χέρ' σου.

27. *Στὸ καλοκαίριασμα ὀπωρικοῦ.* Στὶς Καστανιὲς τὸ ὀπωρικὸ ποὺ θὲ νὰ πρωτοφᾶνε, εὐχιοῦντανε :—Καὶ τοῦ χρόνου. Τὸ βαστούσανε στὸ χέρι, τᾶβαζανε πίσ' ἀπ' τὸ κεφάλι καὶ προσπαθοῦσανε νὰ τὸ βάλνε στὸ στόμα.

Ἄν εἶχαν δικὴ βαρούμενη, ἔδιναν νὰ φάγη τὸ πρῶτο ὀπωρικὸ ποὺ ἔγινε κι' ἔλεγαν τὴν εὐχή.—Ὅπως εἶναι ἐκεῖνη φορτωμένη, νὰ ᾽ναι καὶ τὸ δέντρο.

Στῆ Σηλυβριά ἔλεγαν :—Καλὸς καιρὸς καὶ χρόνος, καὶ τοῦ χρόνου. Τὰ παιδιὰ τὸ καλοκαίριασμα τῶν κερασιῶν ἔπαιρναν ἕνα, τὸ βαστούσανε ἀπ' τὸ τσουνὶ καὶ προσπαθοῦσανε νὰ τὸ φᾶνε βάζοντας τὸ χέρι πίσω ἀπ' τὸ κεφάλι.

28.—*Στοὺς δυστυχοῦντας.*—Θεὸς νὰ σ' ἐλεήσ'.—Ὁ Θεὸς νὰ σὲ βοηθήσ'.—Ὁ Θεὸς νὰ κάνῃ τὸ καλό.—Ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρ' του, νὰ δηῆς καλὲς μέρες.

1) Τὸ ὄνομα τῆς κοπέλλας ποὺ σήκωνε τὸ τραπέζι.

Σημ. Σ' ἕνα πιάτο εἶχαν ἀνακατωμένα σταπίδες, σπασμένα φουντούκια καὶ κάρδια. Ἡ νοικοκερὰ ἢ τὸ κορίτσι τράτερνε κι' ὁ καθένας ἔπαιρνε ἀπὸ μιὰ φούχτα.

29. **Στὸ λούσιμο.** α' *Στὸν λουόμενον.*—Μὲ ὑγεία νὰ λερῶσης.—Μὲ τῆς ὑγείας σας.

β' *Στὸν φρεσκοξουρισμένο.*—Μὲ τῆς ὑγείας.

30. **Στὸ καινούργιο ροῦχο** α' *Στὸ κόψιμο.*—Πρὶν βάλνε ψαλιδιά στὸ ὕφασμα εὐχιούντανε:—Μὲ ὑγεία ὅποιον ἦτανε κι' ὕστερα τὸ ἔκοφταν.

β' *Σ' ὅποιον ἔβαλε καινούργια φορεσιά.*—Μὲ ὑγεία καὶ καλὴ καρδιά.—Κι' ἄλλο ἀνώτερο.—Αὐτὸ παλιὸ κι' ἄλλο καινούργιο.

31. **Σ' αὐτοὺς ποὺ ἐργάζονται** α'. *Σὲ κείνον ποὺ ἄρχιζε μιὰ δουλειά.*—Καλὴ ἀρχή.—Καλὴ εὐκολία.—Καλὲς δουλειές.

β' *Χερικὸ στὸν πουλητῆ.* Ὁ ἀγοραστὴς τὸν εὐχιούντανε:—Καλὸ χερικὸ, καλὰ κέρδη.—Καλὲς δουλειές.

Τὶς πρώτοι παραδες ποὺ ἔπαιρνε ὁ πουλητὴς ὅταν τὸν ἔκαμναν χερικὸ, τὶς ἔσερνε στὸ μέτωπο, στὰ μαλλιά κ' εὐχιούντανε.—Νὰ πληθαῖνε σὰν τὰ μαλλιά.

Στὶς Καστανιές, ἔτριβαν τὸν παρὰ στὸ κεφάλι γιὰ νὰ ἔχη τὸ σπῆτι τόσα καλὰ κι' εὐτυχίες, ὅσα μαλλιά ἔχει τὸ κεφάλι κ' ἔλεγαν:—Ἀπὸ φουῖρο μυρωδιὰ καὶ σιφουνιοῦ τραγούδι.

Μερικοὶ πουλητῆδες δὲν ἔπαιρναν τὸν παρὰ, λέγοντας:— Ρίξ' το κάτ' καὶ νὰ τὸ πάρω, χαϊρλίδικο νὰ εἶναι, μπερεκελίδικο καὶ τῶπαιρνε.

Στὸ πούλημα. α' *Στὸν ἀγοραστῆ.*—Καλὰ κέρδη.—Ὅσα ἔδωσες τόσα νὰ κερδίσης.—Μὲ τὸ καλὸ, χαϊρλίδικο.—(Οὐγουρλίδικο¹⁾).

β' *Στὸν πουλητῆ.*—Σὲ κατὴ μερὶς οἱ παραδες.—Σὲ καλὸν τόπο. Καλὴ πούληση.

γ' *Ὅταν παζάρενες στὸν πουλητῆ.* Ἀγοράζεις κι' ἔκοφτες λίγο ἀπ' τὴν τιμὴ ποὺ σ' ἔλεγε, λέγοντας:— Ἀπὸ μὲνα λίγα κι' ἀπ' τὸ Θεὸ πολλά. Καὶ κείνος σὲ τῶδινε.

δ' *Στὸν ἐργάτη.*—Καλῶς τὰ πολεμᾶς.—Γειά στὰ χέρια σ'.—Καλὴ δύναμη.—Καλὴ ἐπιτυχία.—Πάντ' ἄξιος.—Σκόρδα! (Γιὰ νὰ μὴ ματιαχτῆ).

ε' *Στὸ γεωργό.*—Καλὸ μαζούλι.—Καλὸ διάφορο.—Καλὴ σοδειά.—Καλὰ μπερεκέτια²⁾.

στ' *Στ' ἀλώνια.*—Καλὰ μπερεκέτια.

ζ' *Στὸ ξαλόνισμα.*—Καὶ τοῦ χρόνου περισσότερα.—Καλοξοδεμένα.

η' *Στὸ θέρο.*—Ἄμα πρωτοπήγαινε ὁ νοικοκύρης στὸ χωράφι ποὺ θέριζαν, κείνη ποὺ ἔδινε τὰ δεμάτια ἢ ὅποια ἄλλη πρόφθαινε, ἔβαζε μπροστὰ στὸ νοικοκύρη ἓνα δεμάτι ὄρθιο μὲ τὰ στάχυα πάνω, καὶ τὸν εὐχιούντανε:—Ἔτη πολλὰ ἀφεντικὸ καὶ τοῦ χρόνου πλειότερα.—Μπερεκελίδικα.

Ὁ νοικοκύρης ἔδινε φιλοδώρημα κατὰ τὴ δύναμη τ' 10, 20 γρόσια, λιγότερα ἢ περισσότερα καὶ τὸ μοιράζονταν ὅσα κορίτσια ἦτανε στὸ θέρο.

1) οὐγουρλίδικο=καλοτυχισμένο.

2) μπερεκέτι=Λ. τ. ἀφθονία.

χαρίστησεν ἐμένα ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐχαριστήσῃ.—Ὅπως δίνς, νὰ σὲ δίν' ὁ Θεός.
 —Ὅ,τι ἀποθυμᾷς νὰ σὲ δίν' ὁ Θεός.—Ὅ,τι θέλ' ἡ καρδιά σ' νὰ σὲ δίν' ὁ
 Θεός.—Τὰ ἑφτά καλὰ τοῦ κόσμου νὰ σὲ δίν' ὁ Θεός.—Πὲ δυὸ χίλια καλὰ
 νὰ σὲ δίν' ὁ Θεός.—Νὰ σὲ φυλάγῃ ἡ Παναγία.—Ἡ Παναγία νὰ τὰ ἀβγα-
 ταίνῃ.—Ἡ Παναγία νὰ σὲ δίν' ἡμέρες καὶ χρόνια.—Μεῖς σᾶς τὰ ξικεῦμε κ' ἡ
 Παναγία νὰ σᾶς τὰ δίν' διπλοῦ καὶ τριδίπλου.—Νὰ σὲ δόσῃ ἡ Παναγία τοῦ
 Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τῆς Εὐᾶς τὰ καλὰ.—Ἡ εὐχὴ τῆς Παναγίας καὶ
 τοῦ Χριστοῦ νὰ εἶναι μέσ' στὸ σπít σου.—Τῆς Παναγίας τὴν εὐχὴ καὶ τοῦ
 Χριστοῦ καὶ τὴ δική μ' πὸ τὰ εἴκοσι νύχια μ'.—Νὰ σὲ φυλάγῃ, ὁ Χριστός.—
 Θὰ πάγω στὴν Ἁγία Σοφία νὰ σ' ἀνάψω κερί.—Καὶ χαιζής.—Τί τὸ θέλς τὸ
 χατζηλήκι, χατζηλήκι εἶν' αὐτὸ ποὺ κάμνεις.—Ν' ἀγιάσῃς τὰ χερᾶκια.—Γε-
 ρὸς ν' ἀγιάσῃς.—Ζωντανὸς ν' ἀγιάσῃς.—Νὰ δίνε τὰ χερᾶκια σ' νὰ γρά-
 φνε οἱ ἀγγέλ'.—Μέλι καὶ γάλα στὴ στράτα σ'.—Ξικ' νὰ μὴ τὰ κάν' ἀπὸ τὰ
 χέρια σ'.—Ὅ,τι πιάνς χρυσάφι νὰ γίν'.—Νὰ φᾶς μ' ἀσημένιο χουλιάρι.—
 Νὰ χαιρέσαι τὰ παιδιὰ σ' καὶ τ' ἀγγόνια σ'.—Γειὰ καὶ πασχάλια.—Γειὰ καὶ
 γεροσύνη νὰ ἔναι.—Γειὰ νᾶχνε τὰ χερᾶκια σ'.—Τὴν ὑγεία σ' νᾶχς.—Κακὸ
 νὰ μὴ δγιούμε.—Νᾶστε γεροὶ καὶ πολυχρονιοὶ.—Νᾶστε γεροὶ καὶ καλόκαρδοι.
 —Γιοφύρι κάνεις.—Εὐχαριστοῦμαι εἰς τὴν εὐχὴ μ' κι' ὅ,τι ἐπιθυμεῖς.—Νὰ
 ζῆς καὶ νὰ βασιλεύῃς.—Νὰ σὲ ἴσῃς τὰ ζωντανὰ καὶ νὰ σωρευθοῦν τὰ πε-
 θαμμένα σ'.—Νὰ δοοσιτῆ ἡ ψυχὴ τῆς μαννάς σου καὶ τοῦ πατέρα σ'.—
 Νὰ βορῆθῃ στοῦ πατέρα σ' τὸ μῆσι.—Ἡ κερὰ σ' νὰ ναν χρόνον καλοῦ λαντι-
 χτή.—Νὰ ὄσαι καλά.—Νὰ ὄσαι καλὰ, νὰ κάμῃς καλά.—Τὰ καλὰ τοῦ κόσ-
 μου νᾶχς.—Νᾶστε καλὰ καὶ νὰ χάραξετε τὰ καλοῦδια σας.—Καλὸ νᾶχς.—
 Αὐτὸ ποὺ μ' ἔδοσες, καντήλα νὰ τὸχς στὸν ἄλλο κόσμο.—Ὡς καὶ τὸ κόκκαλό
 μ' σ' εὐκίεται.—Αὐτὴ τὴν καλοσύνην που μὲ κάνς, στὸν παράδεισο θὰ πᾶς —
 Ὅπως ἐδῶ καὶ στὸν ἄλλο κόσμο ἔτσ' καλὰ θὰ σαι, τέτοια καλὰ ποὺ κάνς.
 —Πολύχρονος.—Χιλιόχρονος.—Νὰ χιλιοχρονίσῃς.—Νὰ τὰ χιλιάσῃς.—Χρό-
 νια καὶ μέρες νᾶχετε.—Νὰ κόφτ' ἀπὸ μένα μέρες καὶ νὰ τις δίν' ἐσένα.—
 Μισθὸ θὰ κάνς.—Ἄξιος ὁ μισθός σου.—Σ' εὐχομαι ἀπὸ τὰ εἴκοσι νύχια μ'.
 —Χῶμα νὰ πιάνς καὶ μάλαμα νὰ γίνεται.—Νὰ ζῆς μὲ τ' ὄνομά σ' (1).

(1) Ἴσως νὰ εἶναι ἡ εὐχὴ ἀπὸ τὰ χρόνια ποὺ οἱ Τοῦρκοι τούρκευαν τοὺς
 Χριστιανούς καὶ τοὺς ἀλλάζαν τὸ ὄνομα.